

М. М. КУЗЬМІНА,
кандидат юридичних наук, доцент кафедри
господарського права Національного юридич-
ного університету імені Ярослава Мудрого

РЕФОРМА РИНКУ ЕЛЕКТРОЕНЕРГІЇ ЯК ФУНДАМЕНТ ДЛЯ РОЗВИТКУ ВІДНОВЛЮВАЛЬНОЇ ЕНЕРГЕТИКИ

У статті розглянуто особливості функціонування енергетичної системи України в умовах реформування. Визначені основні напрями змін на ринку енергії, необхідні для інтеграції енергетичного ринку України до європейського, а також з метою забезпечення енергетичної безпеки країни.

Ключові слова: відновлювальна енергетика, енергетична безпека, реформа енергетичного ринку України, адаптація законодавства.

Постановка проблеми. Для забезпечення енергетичної безпеки країни одне джерело або країна постачання не повинні перевищувати 20%. За підрахунками вчених, максимальний видобуток нафти у світі буде досягнуто у 2020–2030 роках, природні традиційні джерела «чорного золота» і «блакитного палива» виснажуються. Тобто на встановлення нового світового порядку в розподілі енергетичних та інших ресурсів людству залишилося декілька десятиліть [1]. Енергетична система країни повинна забезпечувати енергозбереження, мінімізацію витрат на видобування, транспортування, використання й екологічне забезпечення цих процесів, а також обов'язково розвиток альтернативних джерел енергії. Для того щоб гарантувати енергетичну безпеку шляхом диверсифікації джерел енергії, інтеграції з ринком ЄС, створення конкурентних умов на енергетичному ринку, Україні необхідно реформувати ринок електроенергії. Слід враховувати, що навіть за наявності позитивного світового досвіду реформування електроенергетики вибір національної моделі – суто індивідуальний процес, який проводиться дуже зважено і поетапно.

Метою даної роботи є дослідження основних напрямів реформування ринку електроенергії. **Об'єктом** виступають правові відносини функціонування енергетичного ринку України в умовах реформування та інтеграції з європейським ринком.

Аналіз останніх досліджень. В юридичній науці питання енергетики розглядають у своїх працях С. А. Свірков (цивільно-правовий аспект регулювання обігу енергії), С. Д. Білоцький (міжнародно-правовий аспект регулювання альтернативної енергетики), О. Ю. Битяк (господарсько-правове забезпечення функціонування електроенергетичного комплексу), О. Б. Кишко-Єрлі (екологічний ас-

пект) та інші, однак питання реформування енергетичної системи України залишаються недостатньо дослідженими.

Виклад основного матеріалу. Законодавство ЄС щодо регулювання енергетичного ринку функціонує у формі трьох послідовних пакетів – Першого (1996/1998 рр.), Другого (2003 р.) і Третього (2009 р.). Лібералізація енергетичних ринків держав-членів (газового і електроенергетичного) з поступовим створенням спільного ринку ЄС є основним завданням останніх років. Головними рисами цих перетворень стає ліквідація вертикально інтегрованих підприємств, що поєднували генерацію / видобуток з транспортуванням та розподілом, створення незалежного національного регулятора, наділеного широкими повноваженнями щодо контролю, сертифікації та встановлення санкцій проти порушників [2].

Зміна моделі ринку є ключовим фактором ринкових реформ в електроенергетиці. Сьогодні у світі розповсюдженими є дві основні моделі доступу виробників до інфраструктури електроенергетики [3].

1. Модель єдиного покупця (Single Buyer) характерна для країн, що розвиваються, та функціонує як вертикально інтегрований ринок (вертикально інтегровані підприємства виробляють, передають і постачають енергію, а споживачі не можуть обирати оптового і роздрібного постачальників електричної енергії), або як ринок єдиного покупця, або модель пулу (монополія у сфері оптової торгівлі електричною енергією, але допускається конкуренція як у сфері виробництва, постачання електричної енергії кінцевим споживачам, надається можливість новим виробникам виходити на ринок, здійснювати інвестиції, використовувати різні види палива, збільшувати ефективність виробництва тощо).

2. Модель доступу сторонніх учасників (Third Part Access) функціонує як ринок з регульованим доступом та ринок з договірним доступом.

Ринок з регульованим доступом, на якому зберігається єдиний оптовий покупець, передбачає дві моделі: 1) ринок з нерегульованою оптовою торгівлею (енергопостачальні компанії і крупні споживачі укладають прямі договори купівлі-продажу електричної енергії безпосередньо з виробниками, функціонують біржі електричної енергії, створюється ринок тривалих прямих договорів купівлі-продажу електроенергії за ринковими цінами, а також ринок короткострокових контрактів (спот-ринок); 2) ринок з нерегульованою оптовою і роздрібною торгівлею (діяльність з розподілення електричної енергії відділяється від роздрібного продажу електричної енергії як товару, і всі роздрібні продавці електричної енергії набувають можливість конкурувати між собою при укладенні договорів на постачання з вільним доступом зовнішніх виробників і споживачів, а також фінансових посередників, які працюють у режимі вільної конкуренції, кінцеві споживачі набувають можливість обирати постачальника).

Ринок двосторонніх договорів і балансуєчий ринок – найбільш конкурентний ринок, на якому покупці та продавці укладають контракти купівлі-продажу електроенергії на майбутні періоди: рік, місяць, тиждень, добу. Балансуєчий ринок – використовується для узгодження пропозиції і попиту електроенергії («балансування» системи) в реальному часі впродовж поточної доби. Впровадження цієї системи потребує складного сучасного технічного обладнання.

Таким чином, у моделі єдиного покупця обсяг вироблення визначається диспетчерським графіком, а ціна однакова для всіх виробників і покупців. У моделі доступу сторонніх учасників – учасники ринку шляхом «самодиспетчеризації» забезпечують вироблення законтракованих обсягів електроенергії, ціна електроенергії та її обсяги визначаються в контракті та є різними для різних виробників і покупців. Оператор системи забезпечує балансування ринку в реальному часі, обираючи найменш витратні й технічно доцільні комбінації заявок або пропозицій учасників балансувального ринку.

Фактично в Україні сьогодні функціонує змішана модель ринку єдиного покупця та ринку з нерегульованою оптовою торгівлею. Фінансові ресурси надходять від споживачів (побутових та промислових) до незалежних постачальників та обленерго, а далі спрямовуються до Єдиного оптового покупця електроенергії ДП «Енергоринок». У такої моделі немає стимулів розвиватися через наявність таких проблем: обленерго – монополіст постачання, який не має стимулів покращувати якість та ефективність своїх

послуг; відсутність конкуренції серед виробників електричної енергії не стимулює знижувати ціну; зупинка інвестицій в модернізацію та реконструкцію як станцій, так і мереж; ручний режим визначення ціни на електроенергію, що призводить до корупції. Враховуючи вищезазначене, електроенергетичний ринок потребує реформування.

Законом України «Про засади функціонування ринку електричної енергії України» імплементовано Директиву 2003/54/ЕС про загальні правила функціонування внутрішнього ринку електроенергії та Регламент № 1228/2003 стосовно умов доступу до мережі транскордонної передачі електроенергії (Другий енергетичний пакет). Закон передбачає впровадження ринку двосторонніх контрактів та балансуєчого ринку. Україна має створити конкурентний енерго-ринок до 2017 р., а підключення до європейської енергосистеми ENTSO-E має відбутися після 2020 р., що важко буде зробити за наявності двох монополістів НАЕК «Енергоатом» і ДТЕК, що виробляють 80% енергії в країні. В ЄС монополісти в рамках окремої країни конкурують у загальній енергосистемі ЄС.

За новою моделлю енергія стає товаром та ціна визначається ринком. Застосовуються такі механізми регулювання: ринок двосторонніх договорів (тривалі контракти); ринок на добу наперед (короткострокові контракти); внутрішньодобовий ринок (погодинні торги поточної доби); балансуєчий ринок (фінансові зобов'язання за відхилення обсягів споживання від прогнозу); ринок допоміжних послуг (забезпечення надійної роботи енергосистеми). При цьому мають діяти декілька постачальників, що створюють конкуренцію на ринку та пропонують енергію населенню та помисловості. Паралельно функціонують ринки: традиційний (ТЕЦ, ТЕС, АЕС, ГЕС) та альтернативний (ВДЕ). Для постачальників створюються різні моделі купівлі-продажу енергії (торгівля на балансуєчому ринку, внутрішньодобовому ринку, ринку на добу наперед, ринку двосторонніх договорів (тривалі контракти). Споживачі можуть обирати «тарифні пакети», тобто прогнозувати витрати через можливість укласти довгострокові контракти, тарифи встановлює ринок, а це мотивація для зниження ціни та покращення якості послуг. Продаж за ринковими цінами дозволяє виробникам отримати кошти на модернізацію, залучати інвестиції, виробник і посередник не можуть належати одному власнику, що покращує умови конкуренції [4].

Крім того, Україна зобов'язалась з 1 січня 2015 р. впроваджувати правила Третього енергетичного пакету ЄС, базові стратегічні пріоритети якого такі: зменшення рівня залежності від монополістів-постачальників, у т. ч. за рахунок розвитку місцевої, регіональної енергетичної бази та

пошуку нових різновидів і шляхів постачання паливно-енергетичних ресурсів до ЄС; забезпечення надійності постачань, покращення партнерських відносин з країнами-постачальниками ПЕР; структурне реформування енергетичних балансів окремих країн ЄС (у т. ч. за рахунок збільшення питомої ваги відновлюваних джерел енергії); підвищення енергетичної безпеки та екологічності енергетичних виробництв.

Удосконалення державного регулювання має відбуватися за двома основними напрямками: 1) покращення організаційної структури та функціонального наповнення органу державного регулювання енергетики; 2) оновлення нормативно-правової бази державного регулювання енергетики. Ці напрями дають змогу збалансувати інтереси виробників і постачальників паливно-енергетичних ресурсів, їх споживачів і держави [5].

Відповідно до вимог Третього енергетичного пакету ЄС структура першочергових завдань реформи повинна включати:

1. Гарантування незалежності та визначення повноважень Національної комісії, що здійснює державне регулювання у сферах енергетики та комунальних послуг (НКРЕКП).

Верховна Рада ухвалила законопроект «Про Національну комісію, що здійснює регулювання у сфері енергетики і комунальних послуг (НКРЕКП)». Документ передбачає, що комісія буде складатися з семи членів, які призначаються і звільняються указом президента. Майбутні члени будуть відбиратися номінаційною комісією у складі п'яти чоловік (трое з членів номінаційної комісії відбираються парламентським комітетом з ПЕК, ще двоє – парламентським комітетом з ЖКГ). Діяльність повинна фінансуватися за рахунок відрхувань учасників енергетичного ринку з щорічним затвердженням бюджету парламентським комітетом паливно-енергетичного комплексу.

Крім того, в Україні відсутні захисні механізми громадянського суспільства, такі як асоціації захисту прав споживачів електроенергії, газу, води тощо. Відповідно до розділу 3 п. 13 Директиви ЄС 96/92/ЄС держави-члени повинні гарантувати існування незалежного механізму, захисника цивільних прав (омбудсмен) у сфері енергетики або орган із захисту прав споживачів, уповноважений на ефективний розгляд скарг і позасудове врегулювання спорів [6]. Директива 2013/11/ЄС із застосування механізму альтернативного розгляду спорів (ADR) для споживачів і Регламент ЄС 524/2013 дає змогу розглядати претензії та спори в онлайн-режимі (ODR). Досить мати доступ до Інтернету, щоб поскаржитися на недбайливого постачальника електроенергії або газу та одержати моральне та мате-

ріальне відшкодування. Імплементація цих директив передбачена Угодою про асоціацію між Україною та ЄС.

До повноважень енергетичного омбудсмена має належати: вирішення проблем, пов'язаних з рахунками за газ, електроенергію, тепло й воду; поставками і перебоями з поставкою цих товарів (наданням послуг); підключенням до мереж; мікровиробництвом і пільговими тарифами. Вони не уповноважені приймати скарги на встановлення тарифів і можуть відмовитися від розгляду справ, які потребують обов'язкового судового рішення, коли йдеться про спір, що зачіпає цивільно-правові або сімейні питання. Правове регулювання інституту енергетичного омбудсмена має стати частиною нового енергетичного законодавства, а саме законів «Про ринок електроенергії» та «Про Національну комісію, що здійснює регулювання у сфері енергетики і комунальних послуг (НКРЕКП)».

2. Правила функціонування ринків електроенергії.

Законопроект «Про ринок електроенергії» враховує окремі норми законів України «Про засади функціонування ринку електричної енергії України» та «Про електроенергетику», разом з цим істотно змінює структуру діючого законодавства, яким регламентується функціонування ринку електричної енергії з метою імплементації Третього енергетичного пакету.

Лібералізація ринку зазвичай передбачає виконання певних кроків: реструктуризація (розділення діяльності генерації, передачі, розподілу та постачання, розукрупнення вертикально інтегрованих компаній); конкуренція та ринки (оптовий ринок і конкуренція в роздрібній торгівлі, доступ нових учасників); регулювання (створення незалежного регулятора та надання доступу до мережі сторонніх виробників, стимулююче регулювання передавальних та розподільчих мереж); приватизація та дозвіл власності нових суб'єктів [7].

Створення незалежних структур для передачі та розподілу електроенергії (розмежування видів економічної діяльності) є важливим напрямом реформування ринку. В країнах ЄС компанія не може бути одночасно виробником електроенергії та володіти мережами. Існує декілька варіантів розукрупнення вертикально інтегрованих компаній: примусове розділення власності вертикально інтегрованих холдингів (повинні продати свої транспортні мережі незалежному оператору і не зможуть мати в ньому контрольний пакет); залишення власників транспортних мереж, але управління мережею в цьому випадку займається «незалежний оператор системи» (independent system operator, ISO) з правом прийняття рішень з комерційних та інвестиційних

питань, який призначається національним урядом з попереднім схваленням такого рішення Єврокомісією; зберігаються вертикально інтегровані компанії¹, але їх діяльність контролює спеціально створений «спостережний орган», а поточне управління мережами здійснює незалежна дочірня компанія, «незалежний оператор транспортування» (independent transmission operator, ІТО).

Законопроект передбачає останній варіант: відокремлення операторів систем розподілу та електропостачальників від діючих суб'єктів господарювання (обленерго), що на даний час поєднують діяльність з розподілу та постачання електричної енергії. Законопроект не обмежує суб'єктів ринку у виборі способу відокремлення; відокремлення оператора системи передачі, що здійснюється за обраною моделлю відокремлення за правом власності (ownership unbundling), яка передбачена Директивою 2009/72/ЄС про спільні правила внутрішнього ринку електричної енергії. Оператор системи передачі є окремою незалежною юридичною особою, що не може входити до складу вертикально інтегрованого суб'єкта, який здійснює діяльність з виробництва, розподілу, постачання, чи виконувати трейдерську діяльність, а всі об'єкти системи передачі належать на праві власності оператору системи передачі.

Однак у законі слід передбачити також, що материнська компанія, зберігаючи право на прийняття комерційних та інвестиційних рішень, буде змушена встановити гарантії незалежності роботи транспортної системи шляхом: заснування наглядової ради, що складатиметься з представників компанії, незалежних акціонерів та представників оператора транспортної системи; узгодження радою програми відповідності (compliance programme) вимогам регулятора, що встановлює певні заходи для запобігання дискримінації постачальників при використанні мережі з боку ІТО; призначення радою відповідального службовця (compliance officer) з відповідними повноваженнями для забезпечення недискримінаційного режиму; запровадження режиму «карантину» для представників керівництва компанії при переході між компаніями з постачання та оператором постачання (керівники компаній-операторів не зможуть піти на роботу в вертикально інтегровані компанії без 4-річного карантину) [8].

Більш стійкі енергетичні системи, крім класичного споживача (consumer) та класичного виробника

(producer), передбачають споживача-постачальника у загальну мережу (prosumer). Тобто законодавство має гарантувати доступ та можливість функціонування малих та середніх виробників енергії (передусім відновлювальної). І якщо законопроектом запроваджується відповідальність виробників за «зеленими» тарифами за небаланси (відхилення фактичних обсягів відпуску електричної енергії від добових графіків відпуску електричної енергії на наступну добу) та встановлюється особливий порядок їх відшкодування, то має запроваджуватися особливий правовий режим для невеликих виробників, що не зможуть повноцінно покрити витрати на приєднання до мережі і потребуватимуть спеціального державного стимулювання.

Висновки. В Україні сьогодні функціонує змішана модель ринку єдиного покупця з елементами ринку з нерегульованою оптовою торгівлею. Закон «Про засади функціонування ринку електроенергії» передбачає впровадження ринку двосторонніх контрактів та балансує ринку. Україна має створити конкурентний енергоринок та підключитися до європейської енергосистеми ENTSO-E після 2020 р., що важко буде зробити за наявності монополістів на ринку. Законодавство в цій сфері («Про ринок електроенергії» та «Про Національну комісію, що здійснює регулювання у сфері енергетики і комунальних послуг (НКРЕКП)»), над яким зараз ведеться активна робота, має запроваджувати поетапну лібералізацію ринку, що зазвичай передбачає виконання певних кроків: реструктуризація (розділення діяльності генерації, передачі, розподілу та постачання, розукрупнення вертикально інтегрованих компаній); розмежування ринків різних джерел енергії та підтримання конкуренції на них (конкуренція в роздрібній торгівлі, доступ нових учасників); регулювання (створення незалежного регулятора та надання доступу до мережі сторонніх виробників, стимулює регулювання передавальних та розподільчих мереж); приватизація та дозвіл власності нових суб'єктів.

Особливу увагу у новому законодавстві слід звернути на вирішення таких питань: гарантування незалежності та визначення повноважень Національної комісії, що здійснює державне регулювання у сферах енергетики та комунальних послуг; створення незалежних структур для передачі та розподілу електроенергії (розмежування видів діяльності, розукрупнення вертикально інтегрованих компаній); визначення правового режиму діяльності невеликих виробників, що одночасно є і споживачами, які не зможуть повноцінно покрити витрати на приєднання до мережі і потребуватимуть спеціального державного стимулювання; запровадження інституту енергетичного омбудсмена.

¹ ДТЕК – найбільша приватна вертикально інтегрована енергетична компанія України – створена в 2005 р. для управління енергетичним бізнесом групи СКМ. Підприємства ДТЕК формують ефективний виробничий ланцюжок: від видобутку і збагачення вугілля до генерації й продажу електроенергії.

ЛІТЕРАТУРА

1. Конторович А. Э. Оценка мировых ресурсов и прогноз уровней добычи нефти в мире в XXI веке / А. Э. Конторович // Геология и геофизика. – 2009. – Т. 50, №4. – С. 322–329.
2. Білоцький С. Енергетичне співтовариство, Третій енергетичний пакет ЄС і правове регулювання альтернативної енергетики / С. Білоцький, О. Грінченко // Укр. часоп. міжнар. права. – 2012. – № 1. – С. 69–76.
3. Долішній Д. Б. Використання міжнародного досвіду реформування ринку електроенергії в Україні / Д. Б. Долішній, В. П. Петренко // Економіка пром-сті. – 2009. – № 3. – С. 38–44.
4. Зроблено перший крок у стратегічному плануванні розвитку енергетичного сектору України [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://mpe.kmu.gov.ua/>.
5. Пріоритети національного економічного розвитку в контексті глобалізаційних викликів / [за ред. В. М. Гейця, А. А. Мазаракі]. – К. : КНТУ, 2008. – 389 с.
6. Голікова С. Про синдиків, омбудсменів і наші права [Електронний ресурс] / С. Голікова // Дзеркало тижня. – № 31 (28 серп. 2015 р.). – Режим доступу: <http://gazeta.dt.ua/>.
7. Jamasb T. Electricity Market Reform in the European Union: Review of Progress toward Liberalization & Integration [Електронний ресурс] / Т. Jamasb, М. Pollitt. – Режим доступу: <http://web.mit.edu/ceepr/www/publications/workingpapers/2005–003.pdf>.
8. Енергетичні директиви Європейського Союзу, їх впливи на реформування газового ринку України [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://www.ngbi.com.ua/Ekspertna%20Rada/Doklad_Diachenko.pdf.

REFERENCES

1. Kontorovich A. (2009) Otsenka mirovyh resursov i prognoz urovnei dobychi nefiti v mire v XXI veke [Assessment of the world's resources and the forecast of world oil production levels in the XXI century], *Geologiya i fizik – Geology and Geophysics*, 50, 4, 322–329
2. Bilotsii S., Grinenko O., (2012) Energetychnе spivtovarystvo, Tretiy energetychnui paket EC i pravove reguluvannya alternatyvnoi energetyky [Energy Community, the third EU energy package and regulation of alternative energy] *Ukrainskii chasopys mizhnarodnogo prava – Ukrainian Journal of International Law*, 1, 69–76
3. Dolishnii D. Vykorystannya mizhnarodnogo dosvidu reformuvannya rynku elektroenerгии v Ukraini [Using the international experience of reforming the electricity market in Ukraine], *Ekonomika promyslovosti – Industrial economics*, 3, 38–44
4. Zrobлено pershyi krok u strategichnomu planuvanni rozvytku eneretychnogo sektoru Ukrainy [The first step in the strategic planning of the energy sector of Ukraine] *mpe.kmu.gov.ua* Retrieved from: <http://mpe.kmu.gov.ua/>
5. Geits V. M., Mazaraki A. A. Eds. (2008) *Priorytetu natsionalnogo ekonomichnogo rozvytku v konteksti globalizatsiynih vyklykiv* [Priorities national economic development in the context of globalization challenges], Kyiv, KNTU, 389
6. S. Golikova (2015) Pro syndykyv, ombudsmeniv i nashi prava [About syndic, and our rights ombudsman], *Dzerkalo Tyzhnya – The mirror of the week*, № 31
7. Jamasb T., Pollitt M. Electricity Market Reform in the European Union: Review of Progress toward Liberalization & Integration *web.mit.edu* Retrieved from: <http://web.mit.edu/ceepr/www/publications/workingpapers/2005–003.pdf>
8. Energetychni Dyrektyvy Evropeiskogo Soyuzu, ih vplyv na reformuvannya gazovogo rynku [Energy Directive of the European Union, their influence on reforming Ukraine's gas market] *ngbi.com.ua* Retrieved from: http://www.ngbi.com.ua/Ekspertna%20Rada/Doklad_Diachenko.pdf

М. М. КУЗЬМИНА

кандидат юридических наук, доцент кафедры хозяйственного права Национального юридического университета имени Ярослава Мудрого

РЕФОРМИРОВАНИЕ РЫНКА ЭЛЕКТРОЭНЕРГИИ КАК ФУНДАМЕНТ ДЛЯ РАЗВИТИЯ ВОЗОБНОВЛЯЕМОЙ ЭНЕРГЕТИКИ

В статье рассмотрены особенности функционирования энергетической системы Украины в условиях реформирования. Определены основные направления изменений на рынке энергии, необходимые для интеграции

енергетического рынка Украины в европейский, а также с целью обеспечения энергетической безопасности страны.

Ключевые слова: возобновляемая энергетика, энергетическая безопасность, реформа энергетического рынка Украины, адаптация законодательства.

M. M. KUZMINA

PhD, Associate Professor of Yaroslav Mudryi National Law University

ELECTRICITY MARKET REFORM IN UKRAINE

Problem setting. Ukraine must reform the electricity market to ensure the energy security by diversifying the energy sources, to integrate with the EU market, to create the competitive conditions in the energy market. We should note that even with the positive world electricity reforming experience, the choice of a national model is the highly individual process that is conducted very carefully and in stages.

Target research. The aim of this article is to study the basic directions of reforming the electricity market. The object of the research is the legal relations on the energy market in Ukraine in terms of reforms and integration with the European market.

Analysis of resent researches and publications. Today the researches in the alternative energy field are usually carried out in the economic and technical aspects by such scientists as Kontorovich A. E., Geletukha G. G. and others. In legal doctrine the energy issues consider by S. A. Svirkov, S. D. Bilotsky, B. Kyshko-Yerli, O. Bytiak and others, but the issues of the Ukrainian energy system reforming haven't been studied adequately.

Article's main body. Today in Ukraine operates a mixed market model with single buyer with the elements of market with unregulated wholesale trade. The law «On principles of functioning of electricity market» provides the introduction of bilateral contracts market and balancing market. Ukraine should create a competitive energy market and should connect to European ENTSO-E energy system after 2020, but it will be difficult due to the presence of monopolies in the market. The legislation in this area («On electricity market» and «On National Commission of the regulation in the energy and public services fields (NCREPS)») should implement a phased liberalization of the market with following steps: restructuring (separation of generation, transmission, distribution and supplying, unbundling of vertically integrated companies); differentiation of various energy markets with its competition (competition in the retail, new participants accessing); regulation (establishing of independent regulator and providing the access of the external producers, stimulating regulation of transmission and distribution networks); privatization and approval of ownership by new subjects.

Conclusions and prospects for the development. Particular attention in the new legislation should be paid to the following issues: guaranteeing of the independence and setting out the power of the National Commission of the regulation in the energy and public services fields; establishing of independent structures for transmission and distribution of the electricity (separation of the activities, unbundling of vertically integrated companies); determining the legal regime of small producers who are also the consumers and they won't be able to cover the cost of joining the network and will require the special government incentives; establishing the energy ombudsman post.

Keywords: renewable energy, energy security, reform of the energy market of Ukraine, legislation adaptation.